UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY

Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 129. — Джерзи Ситі, Н. Дж., второк, 6. червня, 1922. — VOL. XXX. — No. 129. — Jersey City, N. J., Tuesday, June 6, 1922. — THREE CENTS

АМЕРИКА ПОКИДАЄ СВОЮ ПОСТАНОВУ ВІДРУБНОСТИ

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ВОЗЬМУТЬ УЧАСТЬ В РОЗСЛІДЖЕННЮ ТУРЕЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ

ВАШІНҐТОН, 3. червня. — Секретар Гюз зробив урядову формальну заяву, що Злучені Держави прилучаться до розслідження донесень про насильства Турків над христіянами в Малій Азії. Такого слідства домагалися уряди Анґлії, Франції та Італії.

Рівночасно американський уряд пішов поза внесення згаданих урядів і зі своєї сторони запропонував сотворенне осібної комісії для розслідження закидів, пороблених Турками проти Греків та Вірмен.

ПРЕЗИДЕНТ ЖАДАЄ СУБВЕНЦІЇ НА КОРАБЛІ

ВАШІНҐТОН, 3. червня. — Президент Гардинґ виступив перед членами палати послів з домаганнєм признання американським корабельним підприємствам урядової допомоги.

НАСТРІЙ МАЙНЕРІВ ПРОТИ ПОСЕРЕДНИЦТВА

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА., 3. червня. — Підкомітет майнерів твердого вугля, котрий веде переговори з властителями копалень щодо висоти робітничої заплати, ще не видав своєї опінії про пропозицію властителів, щоби уряд отворив спеціяльну комісію для полагодження вуглевого непорозуміння.

Всеж таки настрій комітету є проти пропозиції. Члени комітету вказують на невдачі подібної акції зі сторони комітету, установленого президентом Вилсоном.

ВИКИДАЮТЬ СТРАЙКАРІВ З КОМПАНІЧНИХ ДОМІВ

КРЕНСОН, ПА., 3. червня. — Майнерська юнія подає до відома, що майнерське підприємство Консолидейшен Ковл Ко. в Меердейл, Пенсилвенія, доручило 35 майнерським родинам приказ виноситися з компанічних домів.

Юнія обчисляє, що від початку страйку в 17 сусідних громадах одна компанія викинула з мешкань 522 родин.

НОВИЙ ПРЕДСТАВНИК БОЛЬШЕВИКІВ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, 3, червня. — Нині приїхав на корабли „Балтик" Карло Рехт, нюйорський адвокат, з повновластями від московських большевиків на основі котрих він має бути їх представником в Злучених Державах.

УРЯД ПИТАЄ ЕВРОПЕЙСЬКІ ДЕРЖАВИ В СПРАВІ ДОВГІВ

ВАШІНҐТОН, 3. червня. — Департамент стейту віднісся до всіх держав, що винні гроші Злученим Державам, зі запитом, що вони думають робити в тій справі. Сей крок уряду має бути вступом до якоїсь конференції в справі довгів.

„АМБАСАДОР" БАХМЕТЄВ УСТУПАЄ

ВАШІНҐТОН, 4. червня. — Департамент стейту подає до відома, що Борис Бахметев, котрий через чотири послідні роки представляв російське правительство, котре впало чотири роки тому назад, уступає зі свого становища дня 30. червня. Як каже департамент, уступленнє Бахметтева наступило наслідком постанови самого Бахметева, котрий рішився уступити зараз, як лише покінчить справи бувшого російського уряду. Загально, однак, приписують се уступленнє нападам сенаторів на Бахметева та його дальше визнаванне американським урядом.

Рівночасно уряд дає до зрозуміння, що уступленнє Бахметева не буде мати ніякого впливу на признанне большевицького уряду урядом Злучених Держав.

ПЕРШЕ АРЕШТОВАННЄ В ЗВЯЗИ ЗІ СЛІДСТВОМ ПРОТИ ВОЄННИХ НАДУЖИТЬ

ВАШІНҐТОН, 4. червня. — В злуці з початим недавно слідством проти ріжних надужить з часу великої війни нині видано приказ арештувати Дж. Л. Филипса, голову републиканського комітету з Джорджії, котрого винують за надужиття при торговлі деревом.

МЕТАЛЕВІ РОБІТНИКИ ПОСТАНОВЛЯЮТЬ БОРОТИСЯ ПРОТИ „ОТВЕРТОЇ ШАПИ"

НЮ ЙОРК, 4. червня. — Конвенція східного округа юнії Амалґамейтид Метал Веркерс оф Америка, котра представляє яких 7,000 металевих робітників, постановила розпочати завзяту боротьбу проти „отвертої фабрики" та знижування робітничої заплати.

ВУГЛЯ ВИЧЕРПУЄТЬСЯ.

ПИТСБУРҐ, 2. червня. — Кілька спеціяльних торговельних газет доносить, що мимо всеї аґітації про буцімто великі припаси готового вугля іс припаси дуже поважно вичерпуються. В короткім часі грозить недостача навіть тих родів вугля, котрих все є найбільше.

СМЕРТЬ ДВОХ ЛЕТУНІВ.

ЕЛЬ ПАСО, Тексас, 2. червня. — Двох американських військових летунів, а саме: поручник Дженкинс та сержант Інґлінд, погибли підчас нещасного випадку зі своїм літаком.

Літак вдарився до виступу гори. Від вибуху займився збірник топлива, і в пожарі оба летуни згоріли на вуголь. Сотки цивільних людий та жовнірів бачили випадок, але не могли поспішити на ратунок. Коли прийшла поміч, з летунів та аеропляну лишився лишень попіл.

ПРОЦЕС МЕЙОРА ШІКАҐО ПРОТИ ҐАЗЕТИ.

ШІКАҐО, 2. червня. — Межи свідками, візваними нині до зізнань підчас процесу мейора міста Шікаґо Томсона проти шікаґовської ґазети „Трибюн", був самий мейор.

Підчас своїх зізнань мейор зробив кілька дуже ориґінальних тверджень. Він говорив приміром, що всі збори, на яких він промовляв підчас війни, були патріотичні, але ні одні збори не були „при-анґлійські". За такі він уважав демонстрації за війною.

ПІД ЛЯЦЬКИМИ НАЇЗНИКАМИ.

Дня 6. мая с. р. о год. 7. рано при особовій касі ч. 6. купувала Катерина Захаришин білет до Городка. Касієрка видала білет і решту з 1000 мп., одначе стягнула з тої решти 150 мп. на „цеґелку на будовен скарбніци ржечипосполітей польскей". Інтересована К. З. запротестувала проти сього насильства, віддала касієрці посвідку на 150 мп. за „цеґелку", домагаючись звороту повної решти. Тоді розлючена касієрка стала лаяти інтересовану останнніми словами, що не надаються до повторення, забрала білет, решту і „цеґелку", кинула інтересованій 1000 мп. і не хотіла їй продати білету. Через те інтересована не могла вже відїхати найблизшим поїздом і мусіла ждати у Львові на найблизший поїзд до вечера.

АМЕРИКАНСЬКА ПОМІЧ ГОЛОДУЮЧИМ НА УКРАЇНІ.

Діяльність Американського Запомогової Адміністрації за Дністром буде йти на підставі порозуміння між представником Міжнар. Черв. Хрестам д-ром Бачілері і „українським" советським правительством. Втікачам, які мають кревних в Америці, або Палестині, буде вільно переходити Дністер до Румунії, де вони відбудуть 3-тижневу кварантину а після того виїдуть до Америки зглядно до Палестини. Іншим збігцям з голодуючих околиць буде подана поміч в харчах і ліках, після чого їх повернеться назад в їх родинні місця.

ГАБСБУРҐ ДОБИВСЯ СТАНОВИЩА КАСІЄРА

Був. архикнязь Леопольд Габсбурґ Вельфлінґ, про якого нужденне життє ми раз доносили, одержав тепер завдяки інтервенції б. цісарського капельмайстра посаду касієра в „Боденбанку" з місячною платнею 90,000 корон. Служба хоч не легка, бо що третю ніч б. архикнязь мусить держати дижур, — але всетаки позволить йому на прожиттє.

ГОЛОД НА УКРАЇНІ.

„Вісім міліонів людей голодує на Україні" — під таким заголовком европейський кореспондент Бостонського Крісчин Сайнс Монітор-а звертає увагу Америки на лихолітте південної України.

„Богато вже було писано про нужду і страждання людий понад Волгою, але мало хто ще знає, що голод або мало що не голод захопив вже широкі прорости України з якими восьми міліонами мешканців, що доси не зроблено ніяких заходів, аби постарчити їм харчів з заграниці та що місцеві запаси вже вичерпуються до краю. Окрім того облічують, що два міліони осіб в голодовій полосі України потребуватиме шпитальної опіки та лічення на протязі сего року і що не ставатиме найменш 75.- ліжок для того, аби кождий пацієнт міг пробути в шпитали хоч дві або три неділі. Відносини в Одесі і инших портах голодаючої України невимовно важкі. В місяци марті виголожені міські робітники перестали робити, водопроводи і каналізація в місті не функціонували і воду треба було купувати від вуличних продавців по 25.000 рублів за відро. Кораблі не припливають і не відпливають. Харчів на продаж в Одессі ще є досить, але ніхто не заробляє стільки грошей, щоб міг докупитись. Богато лікарів і шпитальної служби вже вимерло з голоду. Николаїв, Катеринослав, Херсон та инші міста в голодній полосі терплять не менше.

З сіл і міст мешканці втікають масами на захід, не дивлючись на всі страждання, які доводиться перетерпіти в такім масовім переселенню, в голоді і холоді. Хто лиш має гроші на зелізничий білет і найде місце в поїзді, той їде не питаючись куди. Ізза недостачі вугля і дерева зелізничий рух зведений до мінімум, поїздів мало та й ті неустанно задержуються і довго стоять по стаціях. Маси народа товпляться на кождій стації та не діждавшись відїзду мандрують по дооколичних селах і містечках та за послідну одежу стараються виторгувати що небудь зїсти. Ізза недостачі топлива нема горячої води, нема мила ні ніяких инших дезинфекційних средств і які лиш є заразливі хороби та пошести винищують нещасних збігців та ті села і містечка, через які вони мандрують.

З ХРОНІКИ ПОЛЬСЬКОГО ЗЛОДІЙСТВА І БАНДИТИЗМУ.

Коло села Люцмеже в околиці Лодзі вбили бандити Ю. Лукашевича й забрали віз з мукою, яку той віз до Ленчиці. Вбитого завязали в мішок і лишили на гостинці. Коло міщка стояв цілий час пес замордованого. Підозрівають о доконаннє сього злочину Іґл. Пирка з Ленчиці, якого вже зловлено.

Перед кількома днями втік з варшавського суду польський поручник Солтиньскі, злодій і обманець. Се було так: Солтиньского привело кількох жовнірів до суду на переслуханнє. Він прийшов босий і просив жовніра, щоб той заровадив його до касарень по чобти. Дбродушний жовнір сів з пручником до дорожки, з чого скористав вирафінований злодій і втік. Се вже втікає він третій раз. — З очатком червня відбудеться у Львові розправа проти славно-звісних урядовців і управителів інституції „Пузапп" (Пньствови ржонд закупу артикулуф першей потршеби). — які допустились чи мало мальверсацій і крадіжи. — У Львові засуджено Романа Костецкого, фармацевта, на 1 рік вязниці за те, що, представляючи себе за відпоручника одної берлінської фірми, попродав богато аптикам чимало сфалшованих ліків, головно підробленої хініни.

ВБИЛИ ПОЛЬСЬКОГО ЖОВНІРА В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ.

На зелізничім мості в Братковичах, якого стереже ночами польська варта, знайдено в ночі 13. мая с. р. стійкового Міхаліка безпритомного з важкою раною в голові. Коло нього лежав його зломаний кріс. Жовнір вкоротці опісля помер.

ЯК ПОЛЯКИ КРАДУТЬ?

Краківська поліція впала на слід валютових спекулянтів, які вивозили з Польщі золото в — автомобілевих гумах. До афери мають бути вмішані великі „риби", знані як патріотичні діячі.

ЛЯХИ ЗАБОРОНЯЮТЬ ІСТОРІЮ УКРАЇНИ

В українській книгарні в Станиславові оліція заборонила родавати Історію України проф. Грушевського.

НАСКІЛЬКИ МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ОГРАБИЛИ УКРАЇНУ?

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 20. мая. — Большевицька ґазета „Селянська Правда" (ч. 34) друкує спростованнє про те, скільки зібрано податку на Україні до 10. березня (марта), 1922 року.

Згідно з тим звітом зібрано збіжа:

На Запорожу	3,385,400 пудів
На Волині	6,031,400 пудів
На Донеччині	1,380,400 пудів
На Катеринославщині	1,003,200 пудів
На Київщині	13,405,900 пудів
На Кременчущині	4,939,400 пудів
На Миколаївщині	1,571,300 пудів
На Одещині	4,973,700 пудів
На Поділлі	12,502,700 пудів
На Полтавщині	11,976,400 пудів
На Харківщині	4,865,400 пудів
На Чернигівщині	5,084,000 пудів

Крім того зібрано

Сіна, полови, соломи і т. і.	16,831,200 пудів
Городини	1,470,500 пудів
Бараболь	3,881,900 пудів
Олійного насіння	59,700 пудів
Мяса	2,272,200 пудів
Сала	1,134,276 пудів

Недивно після сього, що ограбована Україна голодує і що кождий новий день уносить тисячі нових жертв.

РОСІЙСЬКИЙ ЦАР НАГЛО ТЯЖКО ЗАНЕДУЖАВ

ПОРАЖЕНИЙ ПАРАЛІЖЕМ ЛЕЖИТЬ СМЕРТЕЛЬНО ХОРИЙ.

БЕРЛІН, 3. червня. — Тутешні часописі повідомляють, що вони дізналися з найбільше достовірного жерела, що російський большевицький премієр, Микола Ленін, зістав поражений параліжем.

Він лежить смертельно хорий ,без надії на видужанне.

Большевицькі представники в Берліні не хотять дати жадних відомостий про сю важну подію для Москалів.

БЕРЛІН, 3. червня. — Тутешній німецький дневник „Льокаль Анцайґер" довідується, що безпосередньою причиною параліжу Леніна був залив кровю його мозку, який послідував по операції при виняттю кулі з шиї.

МОСКВА, столиця Московщини, 4. червня. — В тутешніх урядових большевицьких кругах потверджують вістку про те, що Ленін потерпів удар параліжу. Стан його здоровля дуже поважний.

ФРАНЦІЯ ОТЯГАЄТЬСЯ ВІД УЧАСТИ В ПЕРЕГОВОРАХ З БОЛЬШЕВИКАМИ

ПАРИЖ, 2. червня. — Француський премієр Раймонд Пуанкаре вислав до всіх держав, які запрошено до Гаґи, меморіял, в якому зясував умови, які Франція ставить, і які, на думку француського правительства, забезпечать успіх конференції.

Премієр Пуанкаре представив правні засади, приняті усім цивілізованим світом, яких він радить придержуватись в переговорах з большевиками.

Далі він звертає увагу на поведеннє большевиків в Ґенуї і каже, що як воно не зміниться, то гаґська конференція таксамо скінчиться невдачею як і ґенуенська.

Франція має порішити за кілька днів, чи слід їй взяти участь в конференції в Газі.

КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА В ПРАЗІ

ПРАГА СТОЛИЦЯ Чехословаччини, 20. мая. — В Празі відбулась недавно орґанізаційна нарада в справі скликання загального українського студентського зїзду.

У зїзді візьмуть участь представники українського студентства з усіх держав і країв. Зїзд буде в Празі і зачнеться 27. червня с. р.

Радянський дипльомат М. Левицький старався за всяку ціну намовити орґанізаторів, щоби зїзд назначити в Києві, для чого навіть запропонував учасникам „зелізні листи". Одначе українські студенти подякували за большевицьку гостинність.

СПРАВА СТЕПАНА ФЕДАКА

ЛЬВІВ, 20. мая. — Тутешні часописі доносять:

Розправа проти Степана Федака і двох його товаришів, обжалованих о замах на Пілсудського, буде переведена окремо від справи решти обжалуваних о злочин головної зради і збройного повстання у Східній Галичині. Роправа проти Федака не відбудеться ще в червні.

НОВІ БАЛАМУТНІ ЧУТКИ

БЕРЛІН, 20. мая. (Вл. кор. „Свободи"). — Реґулярно кождого місяця большевицькі інформаційні централі випускають „качку" про переговори діячів з проти-большевицького українського табору із советським урядом.

Чергову „качку" щойно пущено рівночасно з Варшави через большевицьку аґенцію „Руспрес" і з Миколаєва по бездротному телеґрафу. Повідомляється в ній, ніби Ніковський, Прокопович, Грушевський та якийсь Яценко ведуть переговори з большевиками й згоджуються перейти на бік советської влади.

Щодо Грушевського, то він сам недавно спростував чутку, ніби він бачився з Раковським. Про невідомого Яценка нема що й говорити: його большевики вигадали просто „для компанії" — хай, мовляли, буде також один на „енко". А хто знає Ніковсько й Прокоповича, особливож останнього, той тільки усміхнеться, почувши, що вони стають большевиками. Скорше Дніпро потече назад...

Певно ще через місяць ми прочитаємо подібну звістку про Саліковського, Петлюру, Василька й Смаль-Стоцького. Папір усе терпить!

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОМІСАР КАЖЕ, ЩО БОЛЬШЕВИКИ ЗА ГРОШІ ПРОДАЛИ БИ СВОЇ КОМУНІСТИЧНІ ЗАСАДИ

БЕРЛІН, 4. червня. — Большевицький комісар і член большевицького екзекутивного комітету Кароль Радек перед виїздом до Москви заявив кореспондентови нюйорського дневника „Геральд", що він розуміє, чому Америка виступає проти большевизму. Америка, казав Радек, се край крайних індивідуалістів, якому комунізм противний.

Дальше сказав він, що большевики готові покинути свої комуністичні теорії, якби капіталістичні держави дали їм гроший. Наприклад якби Америка дала 10 міліярдів долярів, то большевики змінили би богато своїх засад, щоби дістати ті гроші. Але ніхто до них не приходить з грішми, тож і вони не спішаться покидати свої комуністичні засади.

Лише се може змінити большевиків, але не убожество. Большевицький уряд може ходити в голоді і в лахах, але задержить свою силу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЛЯХИ ВСЕ ЩЕ ВОЗЯТЬСЯ ЗІ СВОЄЮ АВТОНОМІЄЮ ДЛЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

Львівська польська ґазета „Хвіля" (орґан Жидів-сіоністів у Галичині) доносить:

В лоні ППС. (польської партії соціялістичної) наступила остаточно згода щодо становища у справі автономії для Східної Галичини. До того узгіднення додала свою згоду також східно-галицька орґанізація сторонництва. Сталось се по довгих нарадах і знайшло свій вислід у вирішенню Начальної Ради ППС.

ППС. годиться на те, що замісць предкладати соймови проєкт автономії, треба лише висловити жаданнє, щоби такий проєкт вніс до сойму самий уряд. Постанова усталює поставленнє наглого внесення до сойму слідуючого змісту:

„Сойм взиває уряд, щоб можливо в найкоротшім часі вніс проєкт орґанізації й адміністрації для частини території „малопольскі", заселеної в більшости українським населеннєм. Підставою проєкту має бути утворенне автономної території з власним соймом, з відвічальним перед ним краєвим зарядом та забезпеченнє свободи розвою для народностий, заселюючих сю територію".

Не перший се польський проєкт польської автономії для не польських країв.

Ляхві можна лише одно сказати: Нехай дає автонрмії своїм, то є польським, краям, а не чужим їй краям як українська Галичина.

СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ НА ЗІБРАННЮ ЗАПРОШУЮЧИХ ДЕРЖА В ВҐЕНУЇ.

ПАТ. подає: На пополудневім зібранню пяти запрошуючих держав дня 14. мая с. р. обґоворювано питаннє, чи слід розглядати в Ґенуї справи Східної Галичини і Литви, які запрошуючі дебжави постановили на попереднім своїм засіданню (10. мая) предложити політичній підкомісії.

В сій справі італійський міністер заграничних справ Карльо Сканцер звернувся із запитом до Лойда Джорджа яко внескодавця попередньої ухвали.

У відповіди Лойд Джордж заявив, що справа Литви входить в обсяг компетенції Ліґи Народів. Щодо справи Східної Галичини Лойд Джордж зазначив, що, хоч піддержує свою думку, а саме, що се справа великої ваги для мира в Европі, одначе супроти змін, які зайшли на ґенуенській конференції, вважає, що в Ґесуї не слід займатись тою справою.

Вкінці, порішено попередні рішення запрошуючих держав усунути і жадної із згаданих справ тепер не порушувати.

ЯК ЛЯХВА СТЯГАЄ „ДАНИНУ" З УКРАЇНЦІВ В ГАЛИЧИНІ?

Львівський Український дневник „Громадський Вістник" подає осьтаку відомість про те, як ляцькі посіпаки обдирають Українців в селі Дідилові, камінського повіта:

Дня 11. мая с. р. зїхав до села Дідилів повіт Камінка Струмилова, податковий урядник з Камінки, Чирек, з двома жандармами з Милятина, та на спілку з наказним війтом тягне данину, хоч село дуже сильно знищене війною. Іванови Кременеви забрали бичка, а жандарм вдарив його два рази так, що селянин впав на землю. Степанови і Тимкови Панасови забрали по коневи і корові; іншим беруть подушки, кожухи навіть зпід хорих витягають (Марія Панас). Чирек запитий лазить нічю по хатах і обчислює якісь проценти, яким ніхто толку не знає, а знаний се добре панок, Чирак правдивий. Він за Австрії з горшків пшоняну кашу жінкам реквірував; це пявка першого сорта, і він гуляє без контролі. Жандарми поводяться брутально. Кременя жандарм побив за се, що „ти Поляк, а мувіш по руску і даніни не плаціш?", а він тільки латинського обряду. Війт виводить худобу зі стайні; кричить і страшить людий, що забере поле за проценти; трактує людий наче „воєвода". Жандарм Конарскі вдарив Дмитро Лозу за те, що не мав часу засеквестровану худобу провадити до Камінки, кольбою межи плечі так, що той не годен зігнутись. Наші люди говорять, що є вже „чотири данини" — одна стара, друга для чирака, третя для постерунку, четверта для війта! Посол Бриль говорив в Руску на вічу, що „даніна ест неслушна і несправедліва для хлопа", „Курер Львовскі" писав, що „Поляци львовсци знішчені, не моґлі вшисткей даніни заплаціць", а ти, український хлопе, плати, чи годен, чи ні.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.
"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

З ПОЛЬСЬКОГО ПЕКЛА.

(Від власного кореспондента).

Українська школа й українські учителі на Волині під польським ярмом.

Ось Вам документ, який ярко освітлює положеннє української школи й українських учителів на заграбленій Польщею українській Волині.

Сей документ — се обіжник шкільного інспектора Володимир-Волинського повіту до учителів українських народніх шкіл. Дата обіжника 26. марта 1922, ч. 1532. Імя польського інспектора: Альфред Корчак-Городискі.

Сей польський інспектор, а властиво польський кат українських шкіл і українських учителів в українськім краю, заграбленім Польщею, ось-що пише до українських учителів:

„Як з предкладаних мені письм, так і підчас візитації шкіл я завважив, що значний процент учителів шкіл з **непольською** викладовою мовою не тільки доси не опанував польської мови, але навіть не старається, щоби в можливо найкоротшім часі навчитися писати по польськи без помилок і поправно висловляти свої думки.

„В сій справі зазначую, що на будучий шкільний рік тільки ті з тої части учителів могтимуть остати на своїх дотеперішніх становищах, які як в слові так і в письмі поправно володітимуть польською мовою. Се тим більше, що в **кождій непольській школі польська мова не тільки є обовязкова,** але також історія й ґеоґрафія мусить бути викладана сею мовою. Чи можна навчити другого того, чого самому не вміється?"

Коли розглянемо сей короткий документ польського ката української школи й українських учителів в українськім краю, то побачимо страшні річи.

Вже сам тон сього документу свідчить, що польський інспектор поводиться з українськими учителями не так, як се принято в таких випадках в культурнім світі, **але так, як за часів панщини поводився панський посіпака з панщизняним „хлопомбидлом".**

Коли-ж від тону перейдемо до змісту, то побачимо ось-що:

Для польського інспектора навіть не істнує слово „український". Він не говорить про українську школу, тільки називає сю школу „школою з непольською викладовою мовою" або школою непольською".

Заграбивши чисто українську землю Волині під своє пануваннє, польські кати хотять навіть українське імя стерти з лиця сеї землі і тому бояться навіть вимовити його. Для них нема українського народу, тільки є „місцеве непольське населеннє", нема української мови, тільки „місцевий непольський говір", нема української школи, тільки „школа з непольською викладовою мовою"!

Далі: В українській народній школі на Волині — як довідуємося з висше поданого документу — не тільки всі українські діти мусять учитися польської мови (мови свого ката!), але також історії й ґеоґрафії мусять учитися не своєю рідною, тільки чужою польською мовою.

Можна собі уявити, яка се мука для української дотини — така „наука"! Українська дитина, для якої польська мова є зовсім чужа і незрозуміла, прийшовши до школи, замість учитися своєю рідною мовою, щоб набрати потрібних відомостий, мусить учитися польської мови, а також мусить учитися польською мовою ґеоґрафії й історії.

При сім можна собі уявити, як виглядає ся наука ґеоґрафії й історії! Є се очевидно виславлюваннє Польщі, яка, мовляв, несе на схід, між гайдамацьку дич, висшу культуру.

Таке виславлюваннє розбійницької Польщі і понижування героїчних визвольних змагань українського народу містила навіть шкільні книжки в Галичині, де польське пануваннє все таки не було всесильне. Отже можна собі уявити, на що позволяють собі польські „просвітителі" на Волині, де вони немають ніякого стриму їх розбійницьким інстинктам.

Вкінці перейдім до українських учителів.

До хвилі, коли Польща заграбила українську землю Волині, тамошній учитель зовсім не знав польської мови, бо не потребував знати. Та прийшов польський грабіжник і приказує йому: „Маєш навчитися поправно говорити й писати по польськи, маєш навчити діти польської мови, бо инакше нажену зі служби!"

Так мучить Польща українську дитину, українського учителя і весь український нарід, вириваючи йому його українську мову і його українську душу.

Українські учителі й ученики—рабами при тріюмфальнім возі Польщі.

Ось инший образок з того самого шкільного поля.

Повітова шкільна Рада в Копичинцях зарядила, щоб на день 3. мая явилися в місті всі ученики народніх шкіл з цілого повіту разом з учителями для участи в польськім обході в честь конституції 3. мая.

Ось дословно головний уступ сього зарядження (з 11. цвітня 1922, ч. 624):

„В святочнім обході візьмуть участь **усі школи без огляду на викладову мову.** Шкільним дідям проводитиме цілий збір учителів даної школи".

Польща святкує память конституції 3. мая, яка мала за ціль скріпленнє польської держави. Що польська держава значила для українського народу колись, се знаємо з історії. А чим Польща є для тих українських земель, які загарбала під своє пануваннє, тепер, про се кличе до неба кров і муки українського народу, який отсе вже третій рік катує відбудована Польща:

А українські ученики й учителі мають брати участь в обході в честь польської конституції 3. мая.

Старинні Римляни, коли побили який нарід, то вели його, як рабів, у тріюмфальнім поході, яким святкували свою побіду.

Так робить також Польща з українським народом. Вона святкує свої державні свята, на які насильством тягне українські діти, щоб вони, немов старинні раби, підносили своєю участю велич польського свята, а при тім, бачучи велич Польщі, змалку вчилася покорятися їй.

Та миляться польські кати. Така участь в польських святах буде тільки скріпляти в серцях українських дітий **ненависть до Польщі.** Колись ті діти виростуть і та ненависть вибухне таким огнем, що від нього спопеліє польське пануваннє на українській землі.

Польські власти переносять українських урядовців з Галичини до Польщі.

„Східна Галичина лежить поза границями Польщі",—ствердила Рада Ліґи Народів. В сих коротких словах ясно означене міжнародньо-правне положеннє української Галичини. Вона не є часть Польщі, тільки окрема державна територія.

Одначе Польща не щанує міжнароднього права. В українській Галичині господарить вона, як у завойованім краю, стараючися всіми способами знищити український нарід.

До таких способів належить також переношеннє українських урядовців з Галичини до Польщі: до Кракова, Варшави, Познаня й инших польських місцевостий. До сього Польща не має ніякого права. Український урядовець в Галичині є звязаний з галицькою землею. Польща є для нього чужа держава і та чужа держава не має ніякого права примушувати його служити їй. Він має служити тільки своїй рідній країні—Галичині.

Відриваючи українських урядовців від рідної землі, Польща хоче зломити силу українського народу Галичини. Таким способом українська народня маса має остати без інтеліґенції, а українська інтеліґенція, відірвана від рідного краю й народу, має втратити змогу служити рідному краєви й народови і має бути засуджена на національну загибіль на ворожій польській чужині.

Переношеннє українських урядовців ріжних катеґорій з Галичини до Польщі прибирає в останніх часах щораз більші розміри.

Замикають українські школи.

В останніх днях польські власти замкнули українські ґімназійні курси в Судовій Вишні і українську народню школу на львівськім передмістю Левандівці.

За гроші, які Польща стягає з українського народу в формі ріжних податків, є вона обовязана **закладати українські школи.** Та за ті гроші закладає вона на українській землі польські школи.

Коли-ж Українці за свої власні гроші закладають приватні українські школи, польські власти їх замикають.

Рабунок українського маєтку.

В Тернополі польські власти „зареквірували" (читай: **зрабували**) всі українські національні будинки, а саме: будинок Української Бурси, в якім примістили епідемічний шпиталь, три будинки філії „Просвіти", в яких стоїть польське війско, і будинок Кредитового Товариства, в якім знаходиться польська війскова команда і польське офіцирське касино.

Українські товариства, обрабовані з своїх будинків, не можуть очевидно працювати. Сього власне Полякам треба, і тому вони зрабували будинки українських товариств.

Не вільно закладати українських товариств.

Я вже писав про те, що польські власти не допускають до закладання ніяких українських товариств, навіт таких безполітичних, як прим. товариства для співу й музики. Причина, яку подають польські власти, все одна й тасама: що нема запоруки, що ті товариства не будуть розвивати протипольської діяльности.

Нема числа українських часописів, де не було би подано кілька таких зоборон. Ось найновійші приміри: В **Любіни великім** (повіт Городок) заборонено заложити „Українське Педаґоґічне Товариство ім. Шевченка. — В **Рогатині** заборонено заложити „Філію Українського Краєвого Товариства охорони дітий і опіки над молодіжю". — В **Стульску** (пов. Жидачів) заборонено відновити читальню „Просвіти", бо члени виділу „не дають запоруки щодо льояльности супроти польської держави, бо стверджено, що вони ділають на шкоду держави і підпирають протидержавні змагання".

У Львові найповажнійші українські громадяни хотіли заложити „Український Економічний Інститут", товариство чисти наукового характеру. Щоб перешкодити сьому, львівське воєводство не затверджує статута.

Кари за українські метрики.

Польські власти заборонили українським священикам видавати відписи з метрикальних книг українською мовою.

Ся заборона протизаконна і українські священики її не слухають, тим більше, що мають від своєї духовної власти наказ уживати в урядуванню української мови. За се староства накладають на українських священиків кари в грошах або в арешті.

В останніх часах сі кари сиплються на українських священиків у цілій Галичині.

„Громадський Вістник" перед замкненнєм!

Не так давно писав я Вам в статті **„Українська преса в польськім ярмі"** („Свобода", ч. 98 з 29. цвітня) про страшне положеннє української преси на українських землях, загарбаних Польщею. Тому тут стверджу тільки коротко, що на всіх українських землях, які стогнуть в польськім ярмі, виходить тепер тільки один український щоденний часопис, „Громадський Вістник" у Львові.

„Громадський Вістник" почав виходити недавно, на місце „Українського Вістника", який була заборонила польська поліція.

Тепер та сама доля грозить також „Громадському Вістникови". Польська поліція у Львові письмом з 7. мая 1922 ч. 1976/22 закидає йому діяльність на шкоду Польщі і **грозить йому** замкненнєм. Щоб Ви знали, як виглядає такий „присуд смерти" польської поліції на український часопис, наводжу се письмо в цілости:

„Дирекція поліції ствердила, що в останнім часі часопис „Громадський Вістник" постійно і ворожо виступає проти Польської Держави як також проти Польського Правительства і Польських Властий (скрізь великі букви на означеннє польських державних установ! — М. Л.) та їх заряджень, при чім зі статтей і заяв, поміщуваних в сім часописі, випливає думка відірвання східної части Малопольщі і східних погранич від Польської Держави й утворення з них окремої „Української" Держави („Української" в знаках наведення! — М. Л.).

Крім того навіть хронікарські уваги про річи й події політично байдужі відзначаються часто кпинами і зїдливістю супроти Польської Держави й польських Урядів.

Доказом пропаґування сього напряму є сконфісковані уступи в чч. 27, 31, 33 і 50 часопису, як також цілий ряд записок в инших числах, яких не сконфісковано.

Тому, що сей напрям часопису, який відзначається ненависть до Держави й народу польського і в своїй тенденції противиться карному законови, не може бути в Польській Державі толерований, а викликаючи ворожий настрій в української суспільности („у сполеченьства рускєго") до всего, що польське, унеможливляє пожадане спокійне співжиттє обох народів в тій части Польської Держави, — Дирекція поліції звертає увагу й остерігає Шановну Редакцію, що коли-б напрям часопису не підляг повній зміні, Дирекція поліції була би примушена поступити по думці § 7 артикул а. закона з 5. мая 1869, Вдз. ч. 66" (себто заборонити часопис! — М. Л.).

„Громадський Вістник" очевидно не може змінити свого напряму. Тому можемо сподіватися, що польська поліція швидко його заборонить.

Знов польська проба хрунівського часопису.

Як відомо, Поляки заложили були щоденний часопис „Рідний Край" і тижневий часопис „Обнова", щоби при помочи сих хрунівських часописів ширити між українським народом польську політичну думку.

Одначе ся польська проба не вдалася. Український нарід бойкотує хрунівські часописи, а від редакторів Михайла Яцкова і Сидора Твердохліба відвертається як від зачумлених.

Тепер замість „Обнови", яка вже давно перестала виходити, мають Поляки видавати „Хлопську Правду". Як видно з самого титулу, має вона бути призначена передовсім на баламученнє українського селянства.

Одначе марні польські надії!

Прага, 20. мая, 1922.

Д-р Михайло Лозинський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Юра Шкрумеляк.

ПЕТРО КОНАШЕВИЧ САГАЙДАЧНИЙ.

(Із популярної збірки „Рідна Книга").

Гей, широко залунала
Запорожська честь і слава,
Сагайдачному дісталась
Та гетьманськая булава.

Ой, такого ще не було
В товаристві отамана,
Ще ніхто не бив так славно
Яничара й бісурмана.

Ще ніхто не вів так мудро
Товариства в чистім полі,
Так братів ніхто не вивів
Із турецької неволі.

И від тиранів для народу
Він права успів здобути,
Що зробив він для Вкраїни,
Те по вік не мож забути.

Гієрархію церковну
Він завів вкраїнську-рідну,
Вчив, за віру прабатьківську
Дати кров свою послідну.

Знав він, що народ за віру
Непохитно ме стояти,
Тим і Мати-Україна
Ми віки цілі тревати.

Для могутности народа
Дбає він і про освіту
І на школи він дарує
Більшу частку заповіту.

Він хоробрий — але й чесно
Всі обіцянки тримає,
Помагать Полякам в бою
Він під Хотин вирушає.

Для добра сусідки-Польщі
Перевагу бє турецьку;
Сам він лицар, то й не диво,
Що повірив в честь шляхецьку.

Гідний муж за честь лицарську
В бою в ранах упадає,
В злотоверхий рідний Київ
Умирати повертає.

Закріпив свою Вкраїну
Славний лицар Сагайдачний.
Каже нарід, що „за люльку
Дав він жінку" — Необачний.

КАТОЛИЦЬКА ПРОПАҐАНДА НА СХОДІ.

Праська чеська ґазета „Трибуна" пише, що небавом має удатись до совєтської Росії католицька місія, зложена з Чехів, Німців та Італійців. Висланнє сеї місії стоїть у звязку з конвенцією, підписаною недавно Ватиканом і совєтами. Місія прибуде з поживою, дарованою папою для голодуючих. Згаданий денник довідується також, що совєтський уряд домагався, щоб Ватикан не не висилав до Росії місіонарів Анґлійців, -ранцузів і Югославян.

Ґенуенський кореспондент париського француського дневника „Пті Парізіян" доносить, що між совєтським урядом і Ватиканом заключено досі дві умови.

На основі першої умови, підписаної кардиналом Ґаспарі і Воровським, совєтська республіка поцілена на три абласти. В Петраґрадську область будуть допущені Редемпористи, в Московську — Єзуіти, в Одеську — Братя Божого Слова.

До часу, доки відносини між совєтським урядом і Зранцією та Бельґією будуть невияснені, католицькі місіонарі сих держав не будуть допущені до совєтської держави.

Другу умову заключено з ґенералом чина Єзуітів. В ній містяться подрібні умови допущення Єзуітів до совєтської Росії.

Згадана часопись додає, що коли Ватикан в справі приєднання Сходу для католицизму брав давнійше під розвагу в першій мірі польських місіонарів, то тепер закинув сю думку, мабуть тому, бо набрав переконання, що польські місіонарі тільки попсували би справу.

ЗА ПОЛОВИНУ ВСТУПНОГО
ПРИЙМАЄСЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА
КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ.
ОБЕЗПЕЧУЙТЕ СЕБЕ І СВОЇ РОДИНИ.

З ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

„Орел".

В Чехословаччині побіч ґімнастичної орґанізації „Сокола" істнує така сама орґанізація „Орел". Ріжниця лиш у тім, що коло „Орла" гуртуються ті, що держаться католицького світогляду. З хвилею переходу Підкарпатської Руси під чеську владу повстали всюди „Соколи" так із чеського урядництва як і місцевих людей (Перечин, Берегсас, Густ і ин.). І мимо того, що „Сокіл" працює над вільнодумним вихованнєм молодежи, не вважали провідники тутешні — в першій мірі клерикали — відповідним закладати ту „Орла".

Ідею цю підхопили мадярони, згуртовані коло згадуваної вже брукової ґазетки в Мукачеві „Карпаті Футар". Для характеристики напряму її роботи подали голос Волошинової „Свободи": „На сесю низку роботу одважилися крикуни мукачевського „Карпаті Фушарі", сеї безідейної писанини, котра новійше з цілого горла реве, що „ми русини", хотяй до Русинів і тілько діла немає, як пес до пятої ноги. Сеся шовіністично мадярська і жидівським інтересам служача рянда (шмата) в кождім числі обкидує болотом клевет і низьких нападів кождого Русина, котрий не йде з ними, лає проти сего, що є чеське, плює проти Русинів закарпатських (цебто Українців — прим ред.), одриває нас од всіх братів славянських близьких і далеких і щоби задушити пробуджуючуся народну свідомість, лає сміло і безлично. Сесі підпанки задумали собі присвоїти думку „Орла", создати для своїх політичних мадяронських цілей терористичне большевицьке оруже".

Так досадно каже про них „Свобода". Дійсно „фушаровці" змінили статут „Орла" так, що до товариства можна приняти й православних. Так властиво централю чеського „Орла" обманено. Але цей „Орел" мусів дістати політуру руську, щоби можна було заманювати туди Русинів. Тому й надано йому шумно назву „Карпаторуській Орел". На зборах 23. квітня с. р. в Мукачеві, на яких взяло участь коло 60 людей, головним референтом був ославлений редактор „Карпаті Футара" А. Бродій, який зробив „Соколови" тяжкий закид, що „Сокіл" працює лиш для Чехів, а Русини мусять заложити свою окрему орґанізацію „Орел". Мимо опозиції деяких мукачівських Русинів і мимо заяви Бродійого, що новий „Орел", коли йому бракне руських сил, буде орґанізувати на спосіб мадярських і жидівських товариств, був проєкт утворення „Орла" принятий. Головою вибрано мукачівського правительственного комісара Др. Юлія Карцуба. На збори не був запрошений ніхто з Чехів і з Русинів, які мають там імя народних робітників. Одним словом, мадярсько-кацапська затія! Але „руськість" передовсім: і збори висилають привіт президентови Масарикови, премієрови Бенешови, чеському „Соколови" та „Орлови" в Берні й на Словаччині.

Чеський тижневик „Подкарпатске Лісти" пишучи про це, остерігає перед браннєм тої акції траґічно та подає так коротко характеристичку зеї затії:

„Звертаю увагу на важний момент: З думкою „Орла" не прийшов священик Волошин, прийшов із нею політик Камінський. Волошин не одчував потреби заложити протисокільську орґанізацію, відчував її політик аґітатор Камінський. За Волошином стоїть **славянська-руська** часть народу, за Камінським стоїть **будапештська Русь** з тутешніми часописями „Карпаті Футар", „Мадяр Гірляп". „Орла" в Мукачеві орґанізують редактори Бродій, Демко і тов. стоячі в найострійшій опозиції проти нашої держави, те саме товариство, яке стояло за Каролім, Штефаном, Яновшком, Єглічкою (обидва останні словацькі мадярони), за „анґлійський капітал і за меморіялом для ґенуенської конференції (про тиснення мадярської меншости — пр. ред.)."

Для противаги тому „Орлови" засновано в Ужгороді 30. квітня в присутности 28 учасників „Орла" на правдивім статуті. Можна спорити, чи цей крок був потрібний і чи не можна було для заманіфестовання протесту проти мадяронського „Орла" вступити в „Сокол", але легко дасться це оправдати тим, що люде з горячу протестували проти тої нової затії, і не мали часу говорити з „Соколом". Тепер є природний вихід—одинокий: співпраця „Сокола" з „Орлом" в Ужгороді, себто те, що в Чехах є виключене. Тут однак є воно не лиш можливо, але й конечне.

ПАСЕЙСЬКЕ СВЯТО.

(Допись).

У вівторок, 30. мая б. р., відбулося в Пасейку, Н. Дж., величне свято: посвяченнє власного шкільного будинку тамошної української громади.

Посторонній людині могло би здаватися, що пасейське свято мало виключно місцевий характер, але хто був учасником сего свята, сей мусів набрати иншого переконання.

Згадане торжество тривало цілий день (погода була прекрасна!), а складалося з трох головних частин: церковних богослужень, віча і концерту.

Служба Божа, на якій принагідну проповідь виголосив широко знаний проповідник, о. Чаплинський з Перт Амбой, скінчилася о годині 11-тій перед полуднем. За малу хвилю після того на улици біля церкви (Вен Бюрен стріт) уставився святочний похід, у якім було близько три тисячі осіб, включно із шкільною дітворою, що маширувала зараз за місцевою музичною бандою. Всі учасники походу мали американські прапорці та синьо-жовті кокардки. На самім переді красувалися два великі прапори: американський і український.

Коли сей імпозантний похід дійшов на місце призначення, на улицю Президента, при якій міститься нововибудуваний шкільний будинок, розпочалося торжество посвячення, котрого довершив о. адміністратор Понятишин в асистенції кількох душпастирів.

Зараз по посвяченню розпочалося поважне віче, якого головою був С. Дембицький з Ню Йорку. Першу промову виголосив посадник (мейор) міста Пасейку, Дж. МкКвайр, очевидно по анґлійськи. Він зазначив теплими словами, що нинішний Памятний День (американське свято: Меморіял Дей) буде також памятним днем для місцевої української громади, яка своїми власними силами здвигнула для своїх діточок таку величаву святиню науки, а відтак запевнив урочисто, що не тільки він сам і всі його прихильники, але і всі американські горожани його міста підпирати-муть щиро культурно-просвітні змагання місцевих Українців, бо нова українська школа се цінний набуток не лише для пасейських Українців, але і для цілого міста, яке побільшилось о одну культурно-просвітну інституцію.

Слідуючий бесідник, редактор „Свободи" О. Ревюк, говорив по анґлійськи і по українськи, а др. С. Демидчук і Р. Слободян — по українськи. Усі ті три бесідники говорили про вагу школи для нашого народу та висловлювали признання пасейським Українцям за їх щирий і розумний патріотизм.

По тім про памятнім вічу наступив обід. Одні люди покріпляли свої тіла при заставлених столах на широкім шкільнім подвірю, а другі, переважно гості, обідали в одній із шкільних саль на поверсі. При тім гостиннім столі виголошено ряд принагідних промов.

Точно о 5-тій годині пополудни розпочався святочний концерт, замітний головно тим, що був виведений своїми місцевими силами. Окрім запрошеного М. Зазуляка, котрий двома наворотами відспівав гарним барітоновим голосом кілька українських пісень, пописувалися самі пасейські Українці. Учасникам сего концерту мило було сконстатувати, що українська громада в Пасейку має все своє: свій власний хор під управою дякоучителя С. Ціміхуда, своїх власних солістів і солісток та свою діточу орхестру і музичну банду під проводом проф. М. Едельмана. Усі ті співаки і музиканти виконали на сцені цілий ряд наших і чужих мельодійних творів та удостоїлися від слухачів щирого признання за свою солідну і ревну працю.

На тім концерті виголосив промову американський представник нашого галицького правительства, др. Лука Мишуга. З уваги, що сей концерт був присвячений упавшим за визволенне свого рідного краю українським борцям, шановний бесідник говорив про український „Арлінґтон" — про скільську гору „Ключ" та про инші численні могили, в яких спочивають кости тих героїв, що відали своє життє за свою любу вітчину. Прикро, дуже прикро було слухати, коли промовець ствердив, що ті могили погибших українських вояків пошанували навіть ріжні дикуни азійські, котрі перехододили через наш рідний край, а збещестили їх **лиш одні** „культурні" Поляки, які, опанувавши силою нашу святу землицю, не дадуть спокою навіть українським мерцям, бо вимітують їх кости з місць вічного спочинку...

По концерті відбулася на великій галі спільна перекуска місцевих громадян і запрошених гостий. Тоастовим майстром був ред. Ревюк, який уділяв голосу всім тим, що мали охоту говорити. Він сам говорив по анґлійськи і по українськи, відповідно до потреби, та пояснив присутним Американцям усе те, що говорили українські промовці. З виголошених тут промов годиться зазначити промову місцевого Айриша (Мр. Келли), котрий ґратулював пасейським Українцям і їх духовому провідникови, о. Левицькому, за здвигненнє такого величавого храму науки. Він обіцяв українським громадянам поміч свою і своїх однодумців, але звернув їх увагу, що „черіти беґінс ет гом" (добродійність починається у своїм власнім домі)...

Зовсім слушно замітив Т. Грицей з Филаделфії у своїй промові, що деякі „товстійші" українські парохії в Америці повинні би пійти до Пасейчан на науку...

Весела, щира і корисна гостина закінчилась о 11-тій годині в ночи відспіваннєм пісні „Ми Гайдамаки".

З усього того величного свята були вдоволені свої і чужі, а найбільше пасейські Українці і їх душпастир, о. Лев Левицький. Про сього отця духовного я (а зі мною всі ті, котрі знають його особу близше) скажу тут коротенько таке: Він, сей з душею і тілом українській піп, зробив у Пасейку те, чого не зробили всі його попередники. Скільки се коштувало труду і праці — один Бог знає (бо люди знають лише трошки), але він сим публично не хвалиться. Він підчас цілого свята своєї любої громади стояв скромно з боку, хоч досвідне око бачило, що він є душею українського орґанізму в Пасейку. Він сказав навіть кілька принагідних промов, палких і одушевляючих, але за себе не згадав ані одним словечком. Він дякував усім — старим і молодим, своїм і чужим, шкільним дітям і їх родичам, співакам, музикантам, парохіянам і парохіянкам, але про свої власні заслуги... ні слова.

Учасники пасейського торжества бачили дуже богато і богато дечого навчилися...

О. С.

ДИТЯЧІ БУДИНКИ НА УКРАЇНІ.

Про червоні дитячі касарні, які ають назву „дитячих будинків", харківська „Селянська Правда" (ч. 33) пише таке:

„Дитячий будинок... Сама назва промовляє до нас, чимсь то веселим, бадьорим, якимсь то наївно-прекрасним дитячим життям. Дитячий будинок — дитячий рай.

Але ось перед нами дитячий будинок — дійсний у місті Балках на Харківщині. Кволі, схудлі, хорі діти... лемент, плач. Діти мруть нічого їсти. Часто сидять без хліба. Нема одіжі. Чорна весна... Завжди над цими маленькими дітьми шугає примара голоду. І вони ніколи не надаються. Постійно голодні діти.

Цікаве оповідає керовник з такого будинку: Раз трапився такий випадок. Я з ранку нічого не їв і ходив кудись-то по власних справах. Мені дали на обід три чверти фунта хліба та пару картопелин. Я був страшенно голодний. Пішов до своєї кімнати й почав їсти. Понабігали діти й кожден з них прохає картоплі чи хліба. Почали збірати шкарлупиння, щоб їсти. Я їм пояснив, що я дуже голодний, нічого ще не їв і що шкарлупиння не можна вживати. Але вони не слухали, прохали їсти, і коли хлопчик забрав це шкарлупиння, за дверима діти обступили його, повихвачули це шкарлупиння й поїли.

Така жахлива дійсність, таке нелюдське становище для дитячих будинків міста Балок.

Отже виходить, — закінчує „Селянська Правда", — що в них не рай а пекло".

———o———

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Подаєсь до відома Елизабетським Братствам і Товариствам, що бр. св. Володимира, від. 65 У. Н. Союза устроює Величавий Пікнік в неділю, 23-го липня 1922 р. на Дарк Лейн, коло Лінден, Н. Дж. Проситься всі орґанізації в Елизабет, Н. Дж. і околиці, щоби стримались із всякими забавами на той день. 29,31

ЗА УРЯД БР. СВ. ВОЛОДИМИРА, ВІД. 65 У. Н. СОЮЗА: .. ....

Василь Левчик, предс.,
Д. Негребецький, секр.

DETROIT і HAMTRAMCK, MICH.

Спів. Драм. тов. І. Котляревського

— відограє —

В НЕДІЛЮ, 11. ЧЕРВНЯ 1922 Р.

в Українській Хаті, 2240 Grayling Ave. Hamtramck, Mich.

ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА

драма в 5. діях з співами і танцями П. І. Тогобочного.

Режісер Д. Атаманець.

Початок о годині 7.30 вечером.

На це гарне представленнє запрошує всіх — КОМІТЕТ. 29-31

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ В CHICAGO, ILL.

Братства св. о. Николая, від. 183 У. Н. Союза (Борнсайд), з нагоди посвячення прапора, устроює **ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ дня 11. червня 1922** в гали Підґурніка, 9312—93rd Street і University Ave. Початок о годині 3. пополудни. На се торжественне свято запрошується всіх Шікаґовських Українців і Українок як на посвяченнє так на забаву. Вступ на баль 35 цнт. На бали буде грати Українська Банда. Прийдіть всі а непожалуєте. За добру забаву ручить — КОМІТЕТ. 29

FRENCH LINE
COMPAGNIE GÉNÉRALE TRANSATLANTIQUE
Express Postal Service

Поспішна лінія

НЮ ЙОРК — МЕМЕЛЬ

LA SAVOIE ..... June 10
PARIS ..... June 14
CHICAGO ..... June 15
LAFAYETTE ..... June 24

*Получення з S. S. Pologne виїзджаючий з Havre 14. цвітня.

ЦІНА 3-тої КЛЯСИ.....$110.00

Знамениті 3-тої кляси вигоди. Кабіни з умивальнями і водопроводами для 2, 4 або 6 людий. Осібний їдальняний покій, покій до курення, бара і голярня для услуг для 3-тої кляси пасажирів. Вино і пиво даром.

По дальші інформації голоситись до місцевих аґентів Француської Лінії.

The Borden Company

КОНЕЦЬ З БУТЕЛЬКОЮ — ТА НЕ КОНЕЦЬ З EAGLE BRAND

Виховані від колиски на Borden's Eagle Молоці, сі малі діточки, як тисячі других, все ще користають з добродійств Eagle Молока в їх денній дієті. Та сама пожива яка безпечно перевела їх через перші роки життя — час проби при їх вході в життє з сильними малими тілами і орґанізмами — є дальше так само добра для них коли вони перестали уживати бутельку а її місце заступила звичайна пожива.

З надходячими літними горячими днями кожда мати глядить за вказівками початкуючого кормлення дитини коли вона перестає уживати бутельку. Що може бути ліпшого від тої самої поживи, яка виховала єї здоровою і сильною з самого початку?

Eagle Brand є так скоро стравне, так чисте, і так поживне, що Ви не можете найти йому подібного, так доброго в уживанню в його перших варених стравах. В смачних тісточках, в звичайних, однак піддержуючих солодких потравах—за якими молоді діти так прагнуть і які можуть бути зроблені добрі для них — Eagle Молоко продовжує сильну будову, здорові тіла. Як раз коли Ваша дитина починає брати сталий корм, чому виключати поживу яка принесла йому добре здоровлє і силу і для трох поколінь других дітий? Тримайте сю поживу — Eagle Молоко у варених стравах дитини.

Матери в цілім краю, будуть заінтересовані в наших брошурах спису страв і приписів для дуже малих дітий. В них знаходяться не лишень приписи для страв з Eagle Молока для малих, а також цінні гадки для їх кождо-денної дієти.

Borden's Eagle Молоко виховало більше здорових дітий як всі инші препаровані корми немовлят разом. Витніть купон сего оголошення і пішліть його до Borden's Компани, а вони пішлють Вам даром, що Ви хочете, або інструкції в Вашій мові для кормлення Вашої дитини, дитинячу книжку, або книжку приписів, яка скаже Вам як робити смачні страви з Eagle Молоком. Скажіть поіменно що хотілибисьте мати. Ся обслуга є для Вас, тільки спитайте про неї. Держіть Вашу дитину на Eagle Молоці навіть коли бутелька скінчилася.

Borden's EAGLE BRAND CONDENSED MILK

Ваш купець має для Вас Borden's Eagle Молоко — дивіться за образком на бляшанці і не беріть иншого.

THE BORDEN COMPANY
Borden Building, New York

КУПОН.

Зазначіть котру з книжок хочете.

Інструкції кормлення — Книжка для немовлят

Книжка приписів

АДРЕСА .....

ІМЯ ..... Ukrainian

ПРО ЗВІРСТВА ЛЯХІВ В ГАЛИЧИНІ.

Вже вийшла з друку нова „Крівава Книга", яка на 242 сторонах подає описи польських насильств над українським населеннєм в Галичині. Книжка обіймає 12 розділів і обговорює убийства рабунки, засуди, табори, вязниці, реквізиції грабіжі, польську кольонізацію і польську конскрипцію в Галичині.

До Америки прислало Правительство Західно-Української Республіки 300 примірників. Весь дохід з розпродажі йде на пресовий фонд західно-українського правительства.

Ціна книжки 1. доляр.

При замові додати 10 центів на пересилку книжки.

Гроші і листи в тій справі слати на адресу: „Свобода", 83. Ґренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

ЗНАНИЙ УКР. ХИРОПРАКТОР
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
лічить ріжні задавнені недуги так
МУЩИН ЯК ЖЕНЩИН
не уживаючи медецини.
Переконайтеся, увірите.

Ню Йорк офіс: 335 East 18th Street.
Понеділок середа, пятниця від 10. рано до 7. вечер.
В неділі від 10. до 1.
Passaic, N. J. офіс: 52—2nd Street.
Вівторок, четвер, субота, від 12. до 8. вечер.

НАЙНОВІЩИЙ
КАТАЛЬОҐ
КНИГАРНІ „СІЧОВОГО БАЗАРУ"
ВИШЛЕМО КОЖДОМУ
ДАРОМ
SICHOVY BAZAR
34 E. 7-TH ST.
NEW YORK, N. Y.

ФАРМИ!

$150 КУПИТЬ ХАТКУ (BUNGALOW).

Знаменита нагода для родини мало маючої, хотячої жити на комфорт. Всі модерні уліпшення, близько від Нью Йорку. SHOONER, 180 Broadway, New York City. 92—

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма 158 акрів, дім з 13 кімнат, озеро, річка, сад, 13 коров, 3 яівки, 2 коні, 500 курей; всі посіви і машини. Ціна за все $4.800, готівки $2.000.

Фарма 40 акрів, сад, річка, дім з 6 кімнат і другі будинки, 3 корови, кінь, 150 курей, 20 гусей, 3 безрогі, миля до міста. Ціна $3.000, готівки $1.000.

Маю богато інших фарм у всіх стейтах. PHILIP LOBOR, 274 E. 4th Street, New York, N. Y. 28-33

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма 143 акри, великий сад, дім з 11 кімнат і 6 других будинків, 15 коров, бик, 2 коні, 300 курей, безрогі, гусі, качки, вся обсадка, вози і машинерія. Ціна $5.500, готівкою $2.000.

Фарма 30 акрів, дім з 8 кімнат і другі забудування, 5 коров, кінь, 10 безрог, 150 курей, всі посіви і машини, пів мили до міста. Ціна $3.500, готівкою $1.500. 28-33

PISARKO & POKUTNY,
429 E. 5th Street, New York, N. Y.

ФАРМА в Нью Джерзи, 8 акрів доброї урожайної землі, без камінця, близько автору і міста, 45 миль з Нью-Йорку, дім з 5 кімнат, барна, два курники, шопа на дрова і різні овочеві деревця. Ціна $2000. SHAPIRO, 173 Jaliso Ave., Newark, N. J. 27-32

ГОТОВИЙ ДО МЕШКАННЯ

бунгалов, 3 кімнати, $700 враз з лотою, $150 готівкою; бунгалов 4 кімнат, $850 з лотою, $250 готівкою; бунгалов 5 кімнат $1000 з лотою, $350 готівкою. Решту на місячні спати, всі уліпшення, близько міста. 17—

Room 74, 180 Broadway, New York

НА ПРОДАЖ ФАРМА 150 акрів доброї землі, 30 акрів грубого ліса, 11 коров, 2 бутаї, 2 яівки, 2 коні, кури, гуси, качки, індики і всі фармерські знаряддя. Ціна $7000, готівкою $1000 а решта на догідні спати. Голоситися до: **D. Shusta, R. F. D. 1, Box 49, Westerville, N. Y.**

ДІМ НА УВЕСЬ РІК

Гарні 3, 4 і 5 кімнатні бунгало (домики) за $975, $1175 і $1.375, разом з повною лотою. $250 готівкою, решта на місячні спати. Всі уліпшення, близько міста.

ROOM 74, 180 BROADWAY, N. Y. C.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КОНГРЕС ЕСПЕРАНТИСТІВ В ЖЕНЕВІ.

В Женеві скликано недавно за ініціятивою Союза Народів, показав що наука мови — есперанта досягнула у всіх культурних краях несподіваної висоти. В конгресі взяло участь 95 делегатів, які приїхали з 24 різних країв і народів. Були заступлені майже всі европейські й многі американські держави, були офіціяльні представники Японії, Китаю, Арабії. Сирії, Туреччини. В богатьох державах учать вже есперанта по школах. Величезне вражіння на конгресі викликало те, що всі народи конгресу відбувалися лише в есперанській мові — без ніякого товмача, чого небувало на ніякім конгресі, Розмовляв Японець зі Славянином, Араб з Французем, Англієць з Китайцем і всі розуміли себе до найтонших нюансів, що було би неможливе, колиб вони захотіли порозумітися одною зі своїх матірних мов, хочби як довго вчилися. Замітне було лише підмінне виголошування деяких акцентів і співзвуків, однак це не є ніякою перешкодою до порозуміння. Найзручнійше орудують тою мовою Еспанці й Італійці, бож та мова найбільше подібна до іхніх мов, з яких Заменгоф головно створив есперанто. Найважче вивчитися тої мов Азіятам, яким чужі корінні пнів тої мови. На конгресі відчитано по есперанті кілька научних викладів. М. и. професор Ліверпульського университету Колісон сказав, що кождий горожанин світа повинен знати ту другу мову, а для кождого Англійця лише есперанто може входити в рахубу, коли ходить о зрозуміння чужини.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок
"SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДО КРАЮ

можемо відіслати кождого, хто схоче працювати на кораблі кілька годин денно при легкій службі. Пашпорти на виїзд полягодимо по прибуттю до нас. Звертіться до:

GREENWICH LABOR AGENCY,
129 Greenwich Street,
New York, N. Y.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

CUNARD-ANCHOR

Найпоспішніші модерні кораблі в світі. Найчемніша обслуга для пасажирів. У Вашій місцевости або сусідніх місті находиться наш місцевий агент.

До Польщі, Литви, Росії, України і всіх Балтійських країв через Гамбург.

CARONIA ..... June 17
SAXONIA ..... July 1

Кабіна $130; III. кляса $103.50
Такса $5.00.

Через Ліверпул і Глесгов:

LACONIA ..... June 8
ALGERIA ..... June 14
CARMANIA ..... June 15

Під особистим проводом провідника з рівночасними полученнями в Сватзамтзоп до Данцігу, Пилави і Любави.

Через Саатгемптон кождого вівторка:

MAURETANIA AQUITANIA
BERENGARIA

Через Англію або Гамбург до Данцігу $106.50; Любави $107. Такса $5.00.

НАГІД ПЯХИ НА УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ В ГАЛИЧИНІ.

Поминаючи те, що 3. мая під загрозою кари 3.000 марок приказано святкувати, дня 11. мая с. р. ущасливлено Українців в Галичині масовою ревізією. О год. 6 і пів рано відділ війска з 60 людя і двох старшин так 15 поліцаїв, прийхали зі стрийки Задвіря. Перевели після згоди уложеного списку масові ревізії, ніби за оружо у о. Зварича, Англійця-іософія жем. Такі ревізії переведено у о. Зварича, д-ра Прийми, о. Садовського, Василя Тимняка, Куліцького і інших (вичисловання забрало би много місця).

— Слід. зазначити, що найшовся „землячок", навіть „радний" міста, — пан Михань Тимняк, син Степана, що помагав сусідським „гостям" заступаючи міского поліцая, і водив ревізійний відділ по наших людях. Ревізійний відділ риказав дотаручити собі 10 дітрів молока. Самозрозуміле, що дав.

Знайшли дво криси (підкинені), а також апарт телефонічний, який спокійно висів на стіні три роки. хоч квартирували в тій кімнаті польські большевицькі війска. Відділ відіхав дармовним підводами в напрямі Курович. о 12. годині переводив ревізію в Печеній, де заквестіонував таку небезпечну річ як печатка „Просвіти". Відділ має перевести такі плянові ревізії в дальших місцевостях повіта.

ПОЛЬСЬКІ ПОЕТИ РОСІЙСЬКИМИ ШПІОНАМИ

Під таким наголовком пише львівський польський дневник „Газета Поранна". з 13. мая. „Варшавська преса подає сенсаційні відомости про деяких польських письменників і вчених з половини XIX. століття. А саме Пшецлавський та інші дослідники, ревидуючи царські архіви, відкрили страшні подробиці про корупцію фр. Собещанського, Одиньца і Деотими, які були попросту платними шпіонами в користь Росії. Не хотілося би вірити сим ревеляціям колиб не заловідженно, що будуть оголошені аржівальні докази".

ДОБРЕ ДІЛО ЯВОРІВЦІВ.

Істнує в Яворівщині старий звичай „ріндзівок" (рід щедрівки) на другий день Великодних свят. Сього року використало сей звичай недавно відновлене Тов. „Січ" в Яворові і зібрало „Ріндзівки" в Яворові 10,290 мп., які розділило по рівній астині (по 3.430мп.) на: інвалідів Яворівщан, на Дім інвалідів у Львові і на збіги в Придністрянщини.

ВКРАЛИ ДОЛЯРА ЗІ СТОДОЛИ, ЗПІД СІНА.

Господар в Турці, І. Цапук, сховав у стодолі 1.600 долярів і 30,000 п. марок, а недавно забрав хтось увесь сього долярової скарб, укритий під сіном.

УБОЖЕСТВО ДУХА У ПОЛЯКІВ.

Львівська „Газета Поранна" містить новинку про те, що майно померші недавно письмениці Габрієлі Запольської пущено на лицитацію. Польська суспільність — пише автор — повинна вкритись румянцем встиду, що допустила до того, що памятки по одній з найкрасших писменниць пійшли на окрасу салонів доробевиків, а не опинились в музею. Лицитація справді відбулась дня 16. мая, при ул. Академічній 3.

DR. M. SMITH
10 E. 7th ST., NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло Церкви св. Юрія
Говорить по українськи.
Дякує успішно недугим кождим родам хвороб.
Найновійший електричний апарат.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНІХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Годину приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділі до 4. пополудни.
111 E. 7th St., NEW YORK, N. Y.

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
СПЕЦІЯЛІСТА ХРОНІЧНИХ НЕДУГ, КРОВИ, ШКІРИ, НЕРВІВ, ЖОЛУДКА І НИРОК.
Порада дарон.
DR. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. a Irvins Place.
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
304—2nd AVENUE,
межи 17-ою а 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant

Хоронійте ваше здоровля
Завсіди уживайте
SANYKIT
(Sanitary Kit)
PREVENTIVE
складник модерних дослідів
Дає цілковиту охорону
В аптеках або
$1 Box 199, New York
SANTAL MIDY
КАТАР МІХУРА

НОВА ОФЕРТА!
ХТО ПРИШЛЕ ЗАМОВЛЕННЄ НА $3.00 ДО КНИГАРНІ „СВОБОДИ", той дістане Календар Укр. Народного Союза цілком даром.
Пишіть на адресу:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Повшукую свого вуйка ТАДЕЯ КУНДРАТИК, походить з села Жидівське, пов. Ясло. Тепер перебуває в Конектікут стейті. Хтобн о нім знав, або він сам, най повідомиться в дуже важній справі на адресу: Анастазія Кец, 318 E. 72nd St., New York City. 28-29

НА ПРОДАЖ бучерня і грошерня. Інтерес добрий, вироблений, рент дешевий. По причині слабости жени, сей інтерес мусить бути проданий. Голоситися під ч. **335 Johnson Ave., Jersey City, N. J.** 27-32

Де є **ІВАН ФОГІЯ**, з села Терепчанов. Сянік. Перед шістьома роками перебував в Carteret, N. J. Пошукує його дочка Катарина, замужна Кузів. Хто би знав за него чи живого, чи умерлого, нехай дошле на адрес: **40 Main Ave., Troy, N. Y.** 28-31

Український Дім (на горі міста) пошукує **ДИЖЕНІТОРА.** Інтересовані прошу голоситися до: **Ukrainian National Home, 367 St. Pauls Ave., Jersey City, N. J.** 28-30

ДОДАЙ БОГАТО ДІТ

Чуйся від 10 до 30 літ молодим.

На азтвердження, кваси жолудкові, слабі нирки і недобру кров, Болгарський Кровний Чай є великою фамільною медициною. Пийте його горячий перед сніданем на остру перестуду. Продаєсь у всіх аптиках, або реджістровано почтою, 1 велика фамільна пачка за $1.25 або 3 пачки за $3.15 або 6 пачок за $5.25. Адресуйте Marvel Products Company, 29 Marvel Building, Pittsburgh, Pa. 29,35,48

КНИГУ АРНОЛЬДА МАРГОЛІНА п. з.
УКРАЇНА І ПОЛІТИКА АНТАНТИ
можна дістати в книгарні „Свободи" по ціні 2 долярів.

Се дуже цікава книга. На 400 сторонах друку зібрані і освітлені всі матеріяли й документи, звязані з будівництвом української держави від початку революції досі.

Хто знає російську мову, повинен купити собі сю книгу і мати у своїй бібліотеці, аби пізнати боротьбу української нації за суверенність.

SVOBODA,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

СТЕФ. І. СВУСЯК І СИНИ
УКРАЇНСЬКІ - ПОГРЕБНИКИ

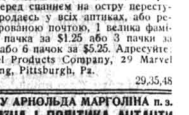

Обслуга чесна і дешева.
Достарчується автомобілі на весіля, хрестини і другі оказії. Удавайтеся до сього!
ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
45 Prospect Av., Bayonne, N.J.
Telephone 540

ВІФКАРТИ

на поспішні кораблі до краю і з краю. Через море в осьмох днях. Каюти в 3-тій клясі на 2, 4 і 6 осіб. Чесна обслуга і совісна опіка. Пашпорти виробляємо листовно. Також виробляємо документа, що можете вернутися назад до Америки в 6-ох місяцях без жадних клопотів.

ХОЧЕТЕ СПРОВАДИТИ РОДИНУ ДО АМЕРИКИ?

Першого липня зачнуть пускати до Америки пристанове число емігрантів кождої національности на 1922/23 рік, отже хто пішле шіфкарту скорше, того родина зможе приїхати скорше. Пишіть по інформації що нині.

ГРОШІ ПЕРЕСИЛАЄМО ДО КРАЮ і гарантуємо, що родина отримає в трох тижнях. Полагоджуємо всі грунтові справи як: контракти, інтабуляції, повномочя і ин.

Приходіть, приїздіть або пишіть до:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, Inc.
520 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.
(Philadelphia Office: 322 N. 8th Street)

Вячеслав Будзиновський.

НЕРОЗЛУЧНІ
НА ЗАПОРОЖУ.

Оповіданне з другої половини 17-сотих років.

(Продовженнє). (18)

— Що я йому дам?... Пригорщ золота вже придбав, але того замало і воно заховане в Січи. З собою маю тілько збрую, з котрою не можу розстатися і коні... Гм... коні... Мені дуже один кінь потрібний... Але мій власний кінь буде замалою заплатою за присуду таку, за яку дуже легко можна повиснути... Хиба би злакомився на карого?... Батюкового коня сам хан купив би від него за грубі гроші. Стрібую.

Седім, обережний хижак степовий мав кілька крівюк. Кождийщ з ким мав яке діло, знав лише про одну його крівюку. І Василь знав лише одну. Поіхав туди, але не мав щастя. Селіма не було дома. З челяди ніхто не знав, чи не хотів сказати, куди він повівся і де його знайти. Василь мусів здогадатися, що Селім у поході. Не було иншої ради, як відіхати і пізнійше приіхати ще раз, або дождати його тіки тут, в того хана. Минув день, минув другий. Третого дня Василеви не стало терпіжь. Взяв рушницю, сів на свого буланого і почвалав в степ, щоби дурно хліба не їсти і сполювати щось на вечеру. Коли вертав, побачив прямуючих від сходу до Селімової хати трех верховиь. Підігнав коня і по хвили пізнав Селіма, його сина Аділя і щє якогось Татарина.

— Я тут у важнім ділі до тебе — промовив. — Жду вже третий день.

— Мабуть я тобі знов потрібний на Москаліз? — спитав Селім. — Саме тепер в мене нема роботи. Чи буде така добич, як тоді?

— Тепер маю не з Москалями справу. Не кроваву і не тяжку. Зі те вона прикрійша. Мені потрібна більше дружна прислуга, хоч цілком даром не хочу.

— Як дружна прислуга, то можу і даром. За те відплатишся колись такимсамим способом.

— Поговоримо пізнійше, як відпічнеш, в чотири очи...

Василь аж тепер побачив Селімового коня. Відступив пару кроків взад, обіхав його кругом, оглядаючи з усіх сторін. То був чистокровний араб. Василь нахилився до Селіма і спитав пошепки.

— В кого ти вкрав сего коня?

—Зараз вкрав! Чому „вкрав"?

— Ми старі знакомі, Селімцю! Ти його безпечно вкрав. Лише не второпаю, в кого. Хиба в самого хана.

Седім, котрий перед Запорожцем, ще й старим знакомим неробив тайни зі свого ремесла, відповів чванькувато:

— Очивидно, що не купив!... Хоч би тому не купив, бо такого коня, той, що його має, не продасть. Такого коня може дістати в дарунку від якогось дуже великого пана, або, такого від великого пана придбати лицарським промислом, чи, як ти кажеш з хлопська, вкрасти.

Василь вдарився рукою в чоло.

— Вже знаю, в кого ти вкрав! Я сего коня бачив і знаю його пана.

— Справді? Кажи! Як вгадав, не заперечу.

— Тогід Батюк сціпмав великий табун диких коней. Між ними був також сей араб. Мабуть втік комусь. Батюк дарував араба кошовому Калниševському. Кінь або втік і ти сціпмав його, або ти вкрав його таки самому кошовому...

— Батюк?! Батюк сціпмав його разом з табуном?... Отже сціпманий Батюком і дарований Калнишеви араб, не той, що тепер під мною. І тамтой був мій. Я мав два таки. Раз я вибрався був на польованне, на дикий табун. То був, очивидно, той, котрий попав у руки Батюка. Я взяв на польованне оба араби. Коди ми вже були глубоко в степу і ночували, неожидано зворохобилися наші коні. То дикий табун, мабуть сполоханий повкацями, прочвалав поуз нас. Один мій араб розірвав аркан і пішов разом з табуном. Що я, троха не вимикав собі усю бороду, можеш подумати собі! Кошовий їздить тепер на моім коні. Батюк на моїм коні!

Василь ще раз оглянув Селімового коня. Тепер став потерпати, що Татаринови вже не так дуже заімпонує карим, якого дістав від Батюка і яким здогадав заплатити Селімови за поміч у викраджі дівчини. Всеж таки взяв його на бік і розповів, з яким ділом приіхав до него.

— Зробив би я тобі сю виговду, сказав Селім — хочби тому, щоби відзначитися за москалів, яких ти дав в мої руки. Велика була добич. Тоді ти не жадав подіду із добичі не взяв нічого, окрім трохи збруї для тих твоіх людий, що не були заздрості. Та про те ти подівався зі мною добичею, яку без моєї помочи забрав від самих послів. Ти ніколи не був нахабний, вдоволяся малим. На спілці з тобою я все заробив більше, ніж ти, я обовязаний вигодити тобі. І кортить іти за тобою, бо ти маєш щасливу руку. На всякій спілці з тобою я все дуже добре вийшов.

— Отже згода? — спитав Василь, коли Селім замовк і призадумався.

— Здогадуєшся... Лише... отсе діло небезпечне. Ти гадаєш, що я вже не закидав очима туді? Гадаєш, що я не чув про коні Батюка? Але на се, щоби його добро дістати в свої руки, требаб на него навести більшу силу. Се зворохобило би цілий запорожський комашник. Сін звернувшьсби до хана і мене шукати пішли би не тільки Запорожці, але й ханові посіпаки. За се, що закологчую спокій між Запорожем і Кримом. На мене й так Бакчисарай дивиться коскім оком, бо я ханови ні йому мурзам не дав ніякої пайки з того, що сам придбаю.

Василь став ще раз розвертати перед ним весь свій плян, виказуючи, що тут нема ніякої небезпеки. Ніхто й не здогадався, хто дівчину викрав.

— Ти, або дівки цілком не побачивши і ніким не помічений відійдеш без ніякого, або вона сама вліже в твої руки і буде ослімена та обезсилена, зажди догляне тебе. Стежечка між густими кущами, яких двацять кроків перед входом до пасіки, дуже вузонька. Корні таксті, що вона, йдучи до пасіки отрися о твій рукав, і не побачить тебе. Всунеш кучму на її голову аж по рамя. Вона ані взрить тебе, ані крикне. Тоді руки скрутиш на спину, і держачи одною рукою цупко, щоби кучми не звергла, піднесеш її другою і занесеш до коня. Свяжеш руки, посадиш на коня і, гайда! Заки старий, не діждавшись меду, піде за него до пасіки; заки взагалі зміркує, що її нема ні в хуторі ні в пасіці; заки попадуть на нашу тропу, ми вже будемо за ріками, за горами.

Для такого Селіма було се справді не тяжке діло. Однак він сам від довшого часу вважив на коні Батюка. Здержувало його се, що Батюк добре пильнувався, мав чуйних чабанів, та ще чуйніїших псів. Найбільшеж здержувало Селіма се, що, як йому говорили, між чабанами Батюка був такий, що знав його, та деякі його тайники. Пірванням дівчини він не хотів скріпляти чуйности Батюкової челяди, котра опісля унеможливила би йому викраджк Батюкових коний.

— Пірванне самої дівки — промовив погадавши — та ще й не для мене, мені не виплатиться. Зажди пару днів, аж зберу моіх хлопців. Як братися за діло, то вже основно. Накочу на него й заберу дівку з кіньми. Добич поділимо так, що тобі прийде дівка, мені кони і решта. Згода?

— За пару днів буде вже запізно. Дівка віддасся...

— На се нема ради!... Дістанеш молодищо.

Василеви піт виступив на чоло. Не хотів Селімови сказати, що йому тепер не так забагатося дівки, як того, щоби Петро не дістав її. Се дуже було для него тепер головне. Ни він сам дістане дівчину, ни ні, було другорядне. В розпуці вже хотів сказати Селімови, щоби взяв собі Батюкові коні і дівку. Щоби лиш не дістав її той, як про него думав, лицемір, щоби його так ганебно піддурив. Але, поки що, загадав торгуватися.

— А як би так зробити, — промовив — щоби й ти не вийшов з пустими руками... Ти вхопиш дівку, а я коня... Кінь, хоч не араб, але такий же борзий і витревалійший... Відтак добич заміняємо?

— Справді добрий кінь? Певно дістанеш його?

— Дістану... Дістану скорше, ніж ти дівку. Вже й маю його. Ходи за мною!

Василь повів Селіма за його хатчину, де на припоні стоявк карий.

Селім, побачивши карого, випулив очи; троха не зів цими коня разом з кульбакою. Скочив з коня, обійшов карого двічи, оглядав, клепав, гладив поцмокуючи.

— Вкрав Батюкови? — спитав.

— Я коний не краду!

— Лише дівки... Тай то чужими руками... І се добрий промисел... Можна стрібувати?... Не втечу з ним. В застав маєш мого. Мого коня й мого сина.

— Трібуй! Селім досів карого і пустив ся в степ. Він був знатоком коний. Розкошувався карим добру годину.

— Сей кінь за дівку? — спитав недовірливо, коли вернув з задзвоненим коня перед Василем. За дівку, за одну, даш сего коня?!

— Я вже раз сказав.

— Може ти пяний?... Тверезий не зробив би сего.

— Яке тобі діло до того, чи я пяний, чи ні! У тебе більшу ціну має кінь, у мене дівка.

— Слухай, що я тобі скажу... Я не хочу вихісновувати того, що ти, заки зійшовся зі мною, зі загубоко заглянув у дзбан. Як вишумить, пожалуєш. Лишися нині в мене на ніч. Переписи і потому, як вже буде ясно в твоїй голові, поговоримо про діло.

— Я може справді пяний. Але я не впився вином, ні медом, ні горівкою. Отже знаю, що роблю. Коли даю коня, то бери. Але не даром. Знаєш, яку я заправив ціну. Або зробиш зі мною таку злагоду, або ідеш ще й тебе гладати иншых спільників.

— Отже ти таки даєш коня, сего карого, за Батюкову дівку?

— Даю! Ще й жменю золота додам. Але не зараз. Аж як привезу з Січи.

— Друже! Не одну... Десять, двацять дівок вкраду, вирубаю ...звідки хочеш... Золото лиши собі. Воно тобі буде потрібне.

Селім скочив з коня, та знов клепав, гладив його. Привів до свого, порівнував.

— Слухай, друже! — Селім ще раз звернувся до Василя. — Я ще не вірю. Вибач за слово і ехай не во гнів тобі буде, коли скажу тобі, що ти великий дурак, або не богато кожний бачив, та не знаєш, що мені даєш.

— А тобі нехай не во гнів буде, коли скажу тобі, що ти, або ще більший дурак, або не богато дівок бачив, хоч вони торгують, хоч мабуть у тебе самого великий гарем. Ти не знаєш, що мені маєш дати. Як би ти знав Батюкову, то ти не взяв би за неї карого. Ще й додав би сього, що вкрав ханови. Я тверезий і знаю, за що даю.

— Коли так, то нехай буде по твоїому. Коли в дорогу? Завтра?

— Я волів би, щоби ми таки зараз рушили. Правда, до такого діла коні мусять видихатися. Але вони відпічнуть недалеко ціли нашої подорожи. Я вже оглянув і затямив собі всі місця потрібні в сім ділі. Кождий день, кожда година відволоки можо принести щось таке, що кине нам кольо під ноги.

— Бачу, що тобі добре закатірила голову та дівка... Ну, а мені, не гріх признатися, твій кінь. Лише дай хвилю видихатися моїм коням і їдемо!

Було іх четверо. Селім, його син. Татарин помічник чи чура і Василь з обома кіньми. Селім взяв ще одного коня, навючивши на него харчі. В ночи доіжали до байрака на північ від Батюкового хутора. Станули в тім місци, де Василь вперве був віхан в него, коли прихав на обзорини. Там переночували. Досвіта рушили байраком ід південеи.

— Ось тули, — промовив Василь, показуючи на західнуу, лагідно спадаючу узбіч байрака — коли вертати-меш від пасіки з дівкою, вийдеш в степ. Степом заідеш до другого байрака і ним поідеш ід півночи. Там буду вижидати тебе.

Селім шабліно відрубав пару віток і покидав іх на землю. Так зазначив місце на случай, коли би не добре затямив собі сей вихід. Пішли дальше.

Зараз тут буде пасіка — промовив Василь. — Позаку-туймо коням морди, щоби пригханем або іржанем не приикали пасічника. Пасіка там, де остра жердка з кадатадом, яким пуджають звіріну.

Пообкутували кінські писти кафтанами. Татарин і се місце зазначив повідрубуваними вітками.

— Ось де дишиш коня і дальше підеш пішки. За отсими корчами побачиш огорожу пасіки.

Тут лишилися чура і Аділь з кіньми. Василь і Селім пішли дальше. Окружили пасіку і станули перед входом до неї, там де стежка між кущами була найвузша.

— Ось у тім місци будеш дожидати дівки — сказав Василь.

— Тут і відземок. Можеш вигідно сидіти аж почуєш, що дівка йде... Зажди тут троха. Я піду дальше і на стежку понакидую сухого ріща, щоби тріщало під ногами, як буде йти. Тим сама дасть тобі знати, що йде, лізе тобі в руки.

За малу хвилину Василь вернув. Обзорини були скінчені, Селім вже бачив і знав всьо, що йому треба було знати. Оба подалися назад, таксамо як і перше обережно скрадаючися кущами навкруги пасіки. В місци, яке Аділь назначив був понакидуваними на землю віткамі виіхали в степ і поіхали до другого байрака, до котрого Селім мав утікати з викраденою дівчиною. Байраком доіхати до місця, де Василь мав дожидати Селіма з дівчиною. Щоби Паранє не побанила Василя в товаристві Селіма і, очивидно не здогадалася, що вони оба в спілці, Селім мав дівчину лишити опоздалік під опікою Аділя і чури. Василь і Селім порадилиб тоді, де і як Василь має явитися як спаситель бранки і будьто би відбити її від Селіма.

Коли і тут Селім докладно оглянув місце, всі вернули назад до першого байрака і задержадися о під дні дороги до хутора. Тут засіли в кущах, розклали огонь і стали радити.

(Дальше буде).

ПОЗІР УКРАЇНЦІ В РАЧЕСТЕР!

Українська Прав. Церква св. Володимира Великого устроює

ВЕЛИКИЙ ПІКНИК
В НЕДІЛЮ, 11-го ЧЕРВНЯ
на фармі Шуберта на Вест Енд.

Пікнік розпічнеться о год. 1-ій попол.

З міста брати Allen кару і їхати до Jay St. Уділяю Jay Bth до кінця.

Ще є пречарне місце на забаву і відпочинок. Приходіть, а переконаєтесь не пожалуєте. Комітет постарається, щоби всі були задоволені. До танців буде пригравати українське музико. Будуть смачні перекуски, лікєри, та холодні напитки, а навіть квасне молоко.

За добру забаву ручить.

Парохіяльний Комітет.